

İZMİR TABİP ODASI
Chamber of Medicine of İZMİR

Sayı : 21- 06

İzmir, 27.04.2021

İZMİR DÜNYANIN ÇÖPLÜĞÜ DEĞİLDİR

Brezilya Donanması'na ait '*NAe SãoPaulo*' isimli uçak gemisinin gövdesinin Aliğa'da bulunan 22 adet gemi söküm tersanelerinden birine satıldığı ve halen Brezilya'da olduğu bilinen geminin birkaç aya kadar sökülme üzere Aliğa'ya getirileceği kamuoyuna yansıyan haberlerden öğrenilmiştir. Aliğa ilçemizde 1980'li yıllardan bu yana yaşanan ve yıldan yıla ağırlaşan çevre ve halk sağlığına yönelik olumsuzluklar İzmir Tabip Odası tarafından yakından izlenmekte, bilimsel doğrular doğrultusunda hukuksal açıdan bu olumsuzluklarla mücadele edilerek; gerek Aliğa'daki mevcut durum, gerekse odamızın kararlı mücadelesinin sonuçları kamuoyu ile paylaşılmaktadır.

Kamuoyuna yansıyan son durum ise yıllardır bu ilçemizde yaşanan bir başka çevre ve insan sağlığı sorununu yeniden kentimizin gündemine getirmiştir. Bilindiği gibi Aliğa ilçemizin Nemrut körfezinde yaklaşık 380 000 m² arazi üzerinde kurulu 22 adet gemi söküm tesisi vardır ve bu tesislerde özellikle 2010 yılından sonra yıldan yıla artan miktarlarda dünyanın her tarafından getirilen hurda gemiler sökülmemektedir. Bu artan gemi söküm trafiği Aliğa ve İzmir için büyük bir çevre kirliliği kaynağı oluşturmakta, bu tesislerin çevresinde yaşayanlar ve çalışan işçilerin sağlığı için büyük bir tehdit oluşturmaktadır. Gemi söküm işlemleri; sökümün yapıldığı yere, geminin sınıfına (savaş gemisi, tanker, kuru yük, konteyner vb), geminin inşasında kullanılan malzemelere ve hurda gemide bulunan katı, sıvı ve gaz atık ve tehlikeli atıklara bağlı; çevre ve insan sağlığı açısından çok riskli bir işlemdir. 2000'li yılların başına kadar imal edilmiş gemilerin yapımında yalıtkan maddesi olarak yoğun kullanılan asbestin sökülmesi, geçici ve kesin depolanması, hurda gemilerde faaliyet türlerine göre farklı türde atıkların, ağır metallerin, madensel yağların, petrol kalıntılarının, poliaromatik hidrokarbonların (PAH), poliklorlübifenillerin (PCB), tehlikeli atıkların önemli ölçüde çevre kirliliği oluşturma riski bulunmaktadır.

Her yıl dünyada kanser yapıcı maddeleri düzenli olarak özelliklerine göre gruplara ayıran ve Dünya Sağlık Örgütüne bağlı bir kuruluş olan Uluslararası Kanseri Araştırmaları Ajansı (IARC), insanlar için kanserojen maddeler listesinde asbesti uzun yıllardan bu yana "*kesin kanserojen*" tanımlanması ile 1. grupta sınıflandırıyor. Kısa süre içinde Aliğa'daki gemi söküm tesislerinde olması beklenen Brezilya Donanması'na ait '*NAe SãoPaulo*' isimli uçak gemisinin 900 tondan fazla asbest barındırdığı iddia edilmektedir.

Yine IARC tarafından insanlar için muhtemel kanser yapıcı kimyasal maddeler içinde kabul edilen PAH'ların çevresel ortamda dolaşımı suda kolay çözünebilmeleri ve havada buharlaşabilmeleri nedeniyle kolaydır ve çok uzak mesafelere taşınabilir.

İZMİR TABİP ODASI
Chamber of Medicine of İZMİR

Sentetik organik kimyasallar olan PCB'ler ise havada on günden fazla kalabilmekte ve atmosferik hareketlerle kaynağından çok uzaklara taşınabilmekte, başta sucul canlılarda birikime uğrayarak insanların besin zincirine de girebilmektedir. Cilt lezyonlarına, nörolojik ve sindirim sistemi etkilerine de neden olan PCB'lerin yanma yan ürünü olan dioxin ve furanlarda insanda kanserlere neden olur.

Ayrıca farklı türlerde tehlikeli maddeler içeren bu gemilerin denizin içerisinde ve karada sökülme suretiyle gerçekleştirilen sökme işleminin karada ve denizde yarattığı çevre kirliliğinin yanı sıra binlerce ton metal içeren gemileri denizde ve/veya kumsalda oksijen kaynağı ile kesme yöntemi ile yürütülen çalışmalarda hava kirletici bileşenleri atmosfere verildiği de unutulmamalıdır. Aliağalılar bu sökümün yapıldığı, tehlikeli maddelerin çevresel ortama yayıldığı kumsalların birkaç yüz metre ötesinde denizde yüzmekte ve bu bölgeden avlanan deniz ürünlerini tüketmektedir. Çevre kirliliği aynı zamanda bir işçi sağlığı sorunudur. Çok tehlikeli sınıfta yer alan gemi sökümü sektöründe çalışan işçilerin söz konusu tehlikeli kimyasal maddelere maruziyetlerden korunması zorunludur. Söküm alanlarında endüstriyel hijyen önlemlerinin alınması, kişisel koruyucuların temini ve işçilerin sağlık kontrollerinin usulüne uygun yapılmasının her zaman takipçisi olacağız.

Gemi sökümü gelişmiş ülkelerin üzerlerinden atmak istedikleri; yoğun olarak tehlikeli atıkları barındıran çevre ve insan sağlığı açısından yukarıda küçük bir kısmı özetlediğimiz bir sektör olduğundan bu sektör de 'öncü' olmakla öğünmemiz trajiktir. Hatırlayalım; ülkemizle birlikte bu sektörün diğer büyük ülkeleri Pakistan, Hindistan ve Bangladeş gibi ülkelerdir. Çevre Kanunu'nun 13. Maddesine göre tehlikeli atıkların ithalatı yasaktır. Aynı şekilde, 1992 yılında imzalanan ülkemizin de taraf olduğu Tehlikeli Atıkların Sınır Aşırı Taşınması ve Bertaraf Edilmesinin Kontrolüne İlişkin Basel Sözleşmesi de tehlikeli atık ithalatını yasaklamaktadır. 31 Mart 2017 tarihinde ise gemilerin güvenli ve çevreye duyarlı geri dönüşümü hakkında Hong Kong Uluslararası Sözleşmesi imzalanmıştır. Her iki sözleşme de TBMM tarafından onaylanmıştır. Bu sözleşmelerin amacı, tehlikeli atıkların siyasi sınırların ötesine geçen ticaretini yasaklamak ve gemi söküm tesisleri için insan sağlığına, güvenliğine ve çevreye karşı bir risk oluşturmayacak şekilde faaliyet göstermelerini sağlamak amacıyla standartları belirlemektir. Bu uluslararası antlaşmalara göre söküme gönderilen gemilerin her türlü tehlikeli maddeden arındırılması ve detaylı söküm planlarının olması şarttır. Ancak yaşanan süreçler gemi söküm işlemlerinin ulusal ve uluslararası mevzuata uygun ve şeffaf bir şekilde yürütülmediğini göstermektedir.

Aliağa'ya getirilmek istenen uçak gemisinin ikizi olan Clemenceau uçak gemisinin İngiltere'de özel koşullarda ve kuru havuz içinde yapılan sökümünde 02.02.2006 tarihli 2006-1010 numaralı Greenpeace raporuna göre söküm öncesitehlikeli madde raporlarına göre 760 ton asbest, 165 ton PCB, PCTs ve PPB, 475 ton da asbestve PCB'lerle temas ettiği için tehlikeli madde sınıfına geçen olmak üzere 1500 tona yakın kanser yapıcı tehlikeli madde tespit edilmiştir. Bu tek örnek bile gemi söküm ticaretiyle ülkemizin giderek ne kadar büyük çevre ve insan sağlığı tehditlerinin altına sokulduğunun bir göstergesidir. Üzüntü ile belirtmek isteriz ki; ülkemiz yıldan yıla artan atık ithalatı ile dünyanın atık çöplüğü olma politikası yürütmektedir.

İZMİR TABİP ODASI
Chamber of Medicine of İZMİR

Uluslararası sözleşmeler ve ulusal mevzuatı dikkate alınmadan yapılan gemi sökümü ticaretiyle içeriğinde sağlığa ve çevreye zararlı maddeler ve atık içeren gemiler bir kısım yollar ile karasularımıza getirilmekte ve bu atık ticaretini gözlerden kaçırmak için büyük bir hızla bu tehlikeli atık dolu gemiler söküme alınmaktadır.

İzmir Tabip Odası ülkemizin ve kentimizin dünyanın tehlikeli atık çöplüğü haline getirilmesine karşı kararlı mücadelesini sürdürecektir. Bu mücadelenin bir parçası olarak Brezilya Donanması'na ait '*NAe SãoPaulo*' isimli uçak gemisinin gövdesinin ülkemiz karasularına sokulmaması için gerekli hukuksal girişimler odamız tarafından başlatılacaktır. Ayrıca odamız her ülkenin ekonomik ömrünü dolduran sadece kendine ait gemilerin sökülmesinden yanadır ve siyasi sınırları aşan hurda gemi ticaretine karşıdır. Son yıllarda Aliğa'da sökülen gemilerin yıllık 1 200 000 groston'u aştığı unutulmamalıdır. Uluslararası hurda gemi ticareti sürdükçe daha önceki yıllarda da bol bol örneklerini yaşadığımız havamızı, suyumuzu, toprağımızı zehirleyen yeni tehlikeli atık dolu hurda gemilerle karşılaşmamız kaçınılmazdır.

Diğer ülkelere ait hurda gemilerin ve başta tehlikeli atıklar olmak üzere tüm atıkların ülkemize ve kentimize getirilmesi bir an önce yasaklanmalıdır.

Kamuoyuna saygı ile duyurulur.

İZMİR TABİP ODASI YÖNETİM KURULU